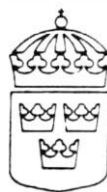

Motion till riksdagen

1989/90:N441

av Roland Larsson (c)

Småskalig vattenkraftsproduktion

Mot.
1989/90
N441 – 446

Det är i den omställning som måste ske av energisystemet inför kärnkraftens avveckling viktigt att ta tillvara alla de miljövänliga förnybara energikällor som finns.

I debatten om detta har de möjligheter som ligger i den småskaliga vattenkraftsproduktionen allt för lite uppmärksammats. Möjligen kan det bero på att den storskaliga vattenkraften i våra större älvar betraktas som färdigutbyggd så långt som går med hänsyn till miljön.

För miljövänligare små vattenkraftverk finns dock fortfarande en relativt sett god potential. Enligt en rapport från 1984 från statens energiverk finns fortfarande en nationalekonomiskt utbyggnadsvärd potential på ca 2,5 TWh/år sedan biflöden till undantagna älvar och älvsträckor räknats bort. Dagens produktion i små vattenkraftverk uppgår till ca 1,35 TWh/år. En viss nedläggning sker fortfarande av äldre verk som av lönsamhetskäl inte kan drivas vidare.

En av orsakerna till att det fortfarande finns så pass stor potential är den ganska omfattande nedläggning av små vattenkraftverk som på grund av de låga elpriserna skedde på 50-, 60- och 70-talen efter den storskaliga vattenkraftens utbyggnad. Enligt SMHI finns det i landet över 4 000 vattendrag med en medelvattenföring på minst 0,5 m³/s. En bedömning som gjorts är att det är tekniskt möjligt att finna i medeltal tio anläggningsplatser i varje vattendrag. Sammanlagt innebär det att det skulle vara tekniskt möjligt att anlägga 40 000 små kraftverk i Sverige jämfört med de 1 200 som idag är i drift.

Ekonomiskt kännetecknas vattenkraften av sina höga investeringskostnader och sin i motvikt till det långa livslängd på i ibland uppemot 60 år. Sett mot den långa nyttjandetiden är lönsamheten god. Men endast i slutet av sin livslängd uppgår avkastningen till den nivå som industrin i dag kräver.

Utöver de höga nyanläggningskostnaderna per årskilovattimme räknat har den småskaliga vattenkraften högre driftskostnader än både storskalig vattenkraft och vindkraft. Dels beror detta på den kostsamma vattenhanteringen, dels på att de små vattenkraftanläggningarna av olika skäl inte kan förses med samma kvalificerade hjälputrustning som de stora verken.

Ett annat patagligt hinder för tillkomsten av småskalig vattenkraftproduktion är också den i många fall oskäligt låga ersättningen man fått inom ramen

för EKOVISAM (Ekonomiska villkor för samkörning med mindre produktionsanläggningar upp till 1 500 kW).

Sammantaget är det idag med de finansieringsmöjligheter som står till buds inte möjligt att mer än undantagsvis nyinvestera i små vattenkraftanläggningar utan någon form av stöd som kompenserar de höga initialkostnaderna.

Staten har varit medveten om detta och har därför i olika omgångar lämnat investeringsbidrag till anläggningar på högst 1 500 kW. Under åren 1978–1981 utgick investeringsbidrag med 35 % av investeringskostnaden och 1984–1986 15 % samt 50 % i förprojekteringsbidrag. Det ledde till 137 projekt varav 25 var nyanläggningar och 112 moderniseringar av gamla anläggningar.

Till fördelarna med de små vattenkraftverken hör också den minskade sårbarheten i elsystemet. En annan fördel är det spridda ägandet av produktionsresurserna som följer av småskaligheten, ofta dessutom lokalt anknytet.

Det lämpligaste sättet att idag inför kärnkraftavvecklingen få igång investeringarna på små vattenkraftanläggningar är sannorlikt ett återinförande av det 35 %-iga investeringsbidraget och det 50 %-iga förprojekteringsanslaget som tidigare fanns under några år.

Det bör i så fall göras omgående med tanke på den tid man måste räkna med att det tar innan en utbyggnad kommer igång och kan ge något tillskott.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsbidrag för projekteringsbidrag till småskalig vattenkraftsproduktion.

Stockholm den 25 januari 1990

Roland Larsson (c)